

VARIJACIJE

PREMIJERE

RAZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

MEDJI

VOX

HISTRIONIS

MEĐUNARODNA

SCENA

AKTUALNOSTI

TEORUA

FOAJE

MI U SVJETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

"U Mađarskoj, tako sam čuo, nakon dobre kazališne predstave kažu da je andeo prošao preko pozornice."

Jon Fosse

Ljudi bez imena.
Ljudi bez zanimanja.
Ljudi bez povijesti.
Ljudi bez riječi.
Ljudi bez glasa.
Ljudi bez drugoga.
Ljudi otoci.
Ljudi samoće.
Ljudi zatomljene čežnje.
Ljudi suhих suza.
Ljudi hladnih ruku.
Ljudi tuže i tišine.

Sjeo sam i napisao ovih dvanaest kratkih rečenica onako kako su dolazile.

Možda baš onako kako je i Jon Fosse pisao rečenice koje izgovaraju ti isti ljudi, njegovi likovi. Suho, škrto, bez pojašnjavanja, bez namjere. Dramaturgija odustajanja. Napuštanje priče baš onda kad bi ona mogla započeti. Fossea ne zanima priča. Tek kratak bljesak životne situacije i... idemo dalje.

Moj prvi susret s tekstom *Varijacije o smrti Jona Fossea* bio je zastrašujući.

Ali začudo, to "zastrašujuće" u prvom čitanju nije donijelo gomilu pitanja koja su tražila odgovore. Zapravo, pitanja gotovo da i nije bilo. Sve je bilo začuđujuće novo i neodgonetljivo. Možda se pojavilo tek jedno: Što je ovo?

Nije bilo druge. Treba nastaviti. U potragu za pitanjima!

I trebalo je vremena da nijemu začuđenost zamijene spasonosna pitanja što polako tjeraju tu ledenu maglu zavučenu duboko u norveške fjordove i ljude.

Naravno, nije to kraj. Jer kad napokon shvatiš što je to što je taj čovjek napisao, kad otkriješ tko su ti ljudi, o čemu govore i zašto su uopće tu, dolazi ono pitanje koje glumca udara ravno u glavu i ne dopušta da mu se utroba smiri.

KAKO?

Fosse donosi tako puno odustajanja, tako puno nemoci i neizgovorenog, a tako malo izrečenog. I kako onda to "malo" izgovoriti i to "puno" odigrati?

Kako izgovoriti rečenicu koja umire na svom početku, u prvom slogu?

Kako izgovoriti rečenicu koja umire već u samoj namjeri da nešto kaže?

Ostaju samo brojna trotočja koja treba igrati...

"Tvoje oči..."

"To je kao da..."

"Ali zar ne bi mogla..."

O SMRTI

Fosse je pisac koji glumca stavlja na vjetrometinu i ne daje mu baš nikakav oslonac u vanjskom. Nema "štaka"! Kad bi ih glumac i htio, ne bi ih mogao naći. Jer nema tu rekvizite, nema pokućstva, nema scenografije iza koje se lako skriti, nema tu ničeg osim njega samog, kratke rečenice, suspregnute emocije i... *cut*. Gotovo. Sve se odigrava na dužoj crnoj stazi koja vodi do dalekih vrata kroz koja Kći gleda beskraj mora i kroz koja u njezin život ulazi Prijatelj, ta jedina i fatalna ljubav.

Na tu stazu, svatko sa svoga otoka, ulazi bračni par (Stariji muškarac i Starija žena te Mladi muškarac i Mlada žena) ispreplićući ljubav prošlosti i gorčinu sadašnjosti. A onda se opet povlače u samoću svojih otoka i ostaju daleki. Ljudi otoci.

"...Dok si ti ovdje, dobro je..."

"Tako sam sretan što sam te sreo..."

.....

"Ja ne mogu podnijeti pogled na tvoje lice..."

"Odlazim..."

I tako je opet pred svima nama bio put popločan paradoksom da predstavu gradimo od osluškivanja, a ne pokazivanja, od odustajanja, a ne nastojanja.

I da sva ta križanja čežnje, nemoći, želje, ljubavi, gorčine... isprepletemo u besprijekornoj čistoći izraza svakog segmenta koji gradi ovu predstavu. A drugačije i ne može!

Samo u takvu čistoću dolazi onaj anđeo i maše krilima.

